

پرونده صبا درباره برنامه تلویزیونی به افق فلسطین

برنامه‌ای که وجاهت را به تلویزیون بازگرداند

«به افق فلسطین» برنامه ترکیبی گفت‌وگو محوری است که حدود یک ماه است از شبکه افق روی آنتن می‌رود. این برنامه در شرایطی روی آنتن رفت که بعد از عملیات طوفان الاقصی و آغاز جنایت‌های رژیم صهیونیستی و نسل‌کشی مردم غزه، توانست خلأ یک برنامه با محور موضوع فلسطین همزمان با فجایی که در غزه شکل گرفت را پر کند. این برنامه با دعوت از مهمانان متنوع رویکرد واحدی را روی آنتن برد و نماد اعتراض تمام ایرانیان با خط فکری و مشی سیاسی متفاوت در مقابل جنایت‌های رژیم صهیونیستی شد. در این میان این برنامه که در کمترین زمان توانست جامعه نخبگان و رسانه را نسبت به فاجعه غزه، حساس کند، با تغییر اتاق فکر و گروه تولیدش واکنش‌هایی را برانگیخت. اما به گفته مدیر شبکه با این تغییر به روند تولید برنامه خدش‌های وارد نشده و «به افق فلسطین» با همان رویکرد و نگاه روی آنتن است. خبرنگار صبا با نگاهی به برنامه «به افق فلسطین» که این روزها خبرساز شده است درباره فرم و محتوای آن با مدیران و کارشناسان رسانه به گفت‌وگو نشست است که در ادامه می‌خوانید.

صادق یزدانی مدیر شبکه افق:

از شعار دادن و بیان آرزوها فاصله گرفته‌ایم

صادق یزدانی مدیر شبکه افق درباره فرم و محتوای برنامه «به افق فلسطین» گفت: از ابتدا تلاش ما بر این بود که شکل و محتوای گفت‌وگوها متفاوت از آن چیزی باشد که همیشه روی آنتن دیده‌ایم، به عبارتی از صرف شعار دادن و بیان آرزوها فاصله گرفته به تبیین حقیقت و فضای رسانه‌ای یعنی پرداختن همزمان به جبهه جنگ سخت و نبرد نرم بپردازیم.

وی ادامه داد: از این رو قطعاً مخاطبان هم تفاوت نسبت به برنامه‌های قبلی را احساس کرده‌اند. شبکه افق در تولید برنامه‌های زنده گفت‌وگو محور بد طولانی دارد، شاید بهترین مثال در این زمینه، برنامه «جهان آرا» باشد که با شعار «صریح و شفاف بر مبنای گفتمان انقلاب اسلامی» مسیر جدیدی را پیش روی برنامه‌سازان و شبکه‌های تلویزیونی قرار داد و گفت‌وگوهایی که در این برنامه صورت گرفت، بارها موج‌های رسانه‌ای مختلفی را به وجود آورد و حاشیه‌های زیادی به همراه داشت.

یزدانی خاطرنشان کرد: ذات یک برنامه تلویزیونی، همین جریان‌سازی و تاثیرگذاری و البته درگیر کردن ذهن مخاطب است. البته فرم حاضر قطعاً در برخی موارد به کلیشه می‌زند و از این مسئله گریزی نیست اما نگاه و جنس گفت‌وگوها، متفاوت از تجربه‌های قبلی بوده است. مدیر شبکه افق در پاسخ به این سؤال که بازخورد این برنامه در دوران تحولی را چطور ارزیابی می‌کنید گفت: یکی از ویژگی‌های برنامه «به افق فلسطین»، سرعت روی آنتن رفتن آن بود، به عبارتی با آغاز طوفان الاقصی، طوفان رسانه‌ای دیگری در شبکه افق و در مجموعه صداوسیما شروع شد تا پشتیبان جبهه مقاومت باشد، آن هم در شرایطی که صهیونیسم جهانی با همراهی دنیای غرب، از مدت‌ها قبل برای چنین روزهایی برنامه داشتند و اتاق فکر رسانه‌ای آنها از پیش، آماده چنین اتفاقاتی بود.

وی با بیان اینکه یکی از محورهای اصلی تحول در رسانه ملی، هویت محوری است افزود: «به افق فلسطین»، هویت مقاومت را بر مبنای اصول و گفتمان جهانی انقلاب اسلامی تبیین کرده، به آن رنگ تازه‌ای می‌زند و با زبان روز، مقاومت را برای نسل جدید معنا می‌کند چون تا وقتی نوجوانان و جوانان که به انواع محتوای رسانه‌ای دسترسی دارند، با حقیقت یک مفهوم که در اینجا «مقاومت» است آشنا نباشند، نمی‌توانند بین آن و محتوایی که از آن سوی مرزها دریافت می‌کنند تمایزی قائل شوند و در این صورت انتظار اینکه هر آنچه از جبهه خودی به گوش می‌رسد را بپذیرند هم بیهوده است.

یزدانی در پاسخ به اینکه رویکرد رسانه ملی در برنامه‌های گفت‌وگو محور می‌بایست برای جذب بیشتر مخاطب چگونه باشد گفت: مخاطب رسانه در دنیای امروز، مونولوگ را نمی‌پسندد، او در فضای مجازی، دیالوگ را آموخته، تمرین کرده و از آن استفاده می‌کند، بنابراین صرف تولید یک برنامه تلویزیونی با حضور یک مجری و کارشناس و تکرار مکررات، نه تنها فایده‌ای ندارد، بلکه اندوخته‌های فعلی را هم بر باد می‌دهد. یک برنامه تلویزیونی زمانی می‌تواند موفق باشد که حرف تازه‌ای برای گفتن داشته باشد، شعار ندهد، به نظر مخاطب احترام بگذارد، از بیان حقیقت و اهمیت‌های نداشته باشد و به جای بیان آرزوها، آینده‌نگری واقع‌گرایانه را در اولویت قرار دهد.

مدیر شبکه افق با تأکید بر اینکه حتی رسانه ملی می‌تواند وارد فاز آینده‌پژوهی هم بشود و برنامه‌های تلویزیونی، نقش موثری در این حوزه دارند ادامه داد: با این توصیف، برنامه‌ای در شرایط کنونی

مخاطب بیشتری جذب می‌کند که رویکرد اصلی آن، شفافیت و صراحت باشد و به جای بایکوت رسانه‌های جبهه مقابل، آنها را به پوته نقد بکشاند، تحلیل درستی روی اخبار آنها داشته باشد و محتوایی که برای بینندگانش فراهم می‌کند، همراه با تحلیل و بیان راهکار باشد.

وی در پاسخ به اینکه «به افق فلسطین»، چقدر به تنوع و نوآوری تمرکز کرده افزود: قطعاً هیچ شبکه تلویزیونی و هیچ برنامه‌سازی مایل به تکرار تجربه‌های دیگران و به خصوص تکرار خودش نیست، همه می‌خواهند نوآوری داشته باشند و برای این منظور، از ابزار «تنوع» در محتوای رسانه‌ای بهره می‌گیرند ولی مهم آن است که این تنوع، خودش گرفتار تکرار نشود. به عبارت دیگر اگر قرار است از تنوع در محتوا حرف بزنیم، باید ببینیم آیا ایده‌های جدیدی داریم یا صرفاً به خاطر اقبال مخاطبان به یک نوع محتوای خاص در شبکه‌های داخلی یا خارجی، صرفاً به کپی‌برداری از آن پرداخته‌ایم.

یزدانی ادامه داد: گاهی یک گفت‌وگوی متفاوت، خودش تنوع در محتواست، گاهی اجرای خوب مجری‌های یک برنامه تلویزیونی، تسلط آنها به موضوع، عبور از تابوهای خود ساخته و غیر ضروری و حضور کارشناسان و مهمانانی که تاکنون آنها را در صفحه تلویزیونی ندیده‌ایم، همه جزو ابزارهای تنوع‌بخشی به برنامه محسوب می‌شوند، اگر به درستی مورد استفاده قرار بگیرند فقط یک شعار تبلیغاتی نباشند. «به افق فلسطین»، قدم در این مسیر گذاشته و سعی دارد به این حرف‌های قشنگ، جامه عمل بپوشاند؛ البته قضاوت نهایی بر عهده مخاطب است.

سید مهدی ناظمی پژوهشگر و کارشناس رسانه:
متفاوت، با رویکرد شجاعانه و جسورانه

سید مهدی ناظمی پژوهشگر و کارشناس رسانه با اشاره به تولید برنامه «به افق فلسطین» گفت: شروع این برنامه به علت شرایطی بود که به آن دچار شدیم. بدیهی است که همزمان با عملیات طوفان الاقصی و فاجعه‌ای که برای مردم غزه رخ داد جدول پخش برنامه‌های صدا و سیما تحت تأثیر این فاجعه تغییر کند اما شبکه افق با پخش ویژه برنامه «به افق فلسطین» تلاش کرد علاوه بر پوشش همزمان رویدادهای مختلف با بهره‌گیری از دیدگاه‌های متنوع از نگاه کارشناسان و میهمانان برنامه برنامه‌های متفاوت هم به لحاظ فرم و هم به لحاظ محتوا

غنی‌تر از سایر برنامه‌های که روی آنتن می‌رود ارائه دهد. وی ادامه داد: این برنامه با همکاری مؤسسه اوج طراحی و اجرا شد. به هر حال به لحاظ مدیریتی و اجرایی فرصت زیادی برای چانه زنی و انجام فعالیت‌های مدیریتی برای اینکه میزبان این خانه مشخص بشود نبود و به طور آنی شبکه افق زودتر و بهتر میزبانی این برنامه را به عهده گرفت. ناظمی خاطرنشان کرد: شبکه افق تلاش کرد به طرز بهتری این برنامه را میزبانی و اجرا کند و مورد پسند مخاطبان هم قرار گرفت. در مجموع علیرغم برخی گلایه‌هایی که درباره برخی عوامل برنامه مطرح می‌شد در مجموع مورد استقبال قرار گرفت بنابراین برنامه این طور نبود که جزو پیش‌بینی‌های اولیه شبکه افق باشد. هر چند شبکه افق به ساخت چنین برنامه‌های سیاسی مختلف همیشه علاقه دارد اما با این شکل و شمایل در شرایطی که نیازمند به یک برنامه‌ای داشتیم یک مقدار متفاوت و با رویکرد شجاعانه و جسورانه‌تر مسائل تحلیل و بررسی کند.

این پژوهشگر و کارشناس رسانه به شرایط ادامه یک برنامه اشاره کرد و گفت: ادامه یک برنامه نیازمند به تمهیدات مدیریتی و سیاستی است. در سازمان صداوسیما برخلاف آنچه که خیلی از افراد از دور تصور می‌کنند تصمیم‌گیری آن قدرها که فکر می‌کنیم کار ساده‌ای نیست مدیران ارشد رسانه ملی، مدیران صفی و ستادی در انجام یک تصمیم مؤثرند. یک تصمیم آماده و اجرایی یا ممانعت می‌کنند از تحقق اش بنابراین این برنامه برای اینکه در رسانه ملی تداوم پیدا کند نیازمند این بود که به یک برنامه روتین تبدیل شود.

وی ادامه داد: منظور از روتین نه به معنای اینکه برنامه ضعیف است اینجا منظور از روتین برنامه‌ای است که بتواند به شکل عادی با مدیریت صداوسیما گره خورده و در اختیار رسانه ملی قرار بگیرد تا بتواند مراحل بعدی کار را انجام دهد. این روتین برنامه هر چند ممکن است ضعف‌هایی را برای برنامه ایجاد کند که این ضعف‌ها فقط مربوط به رویکردهای مدیران نیست به عبارتی مسئله تنها سلاقی مدیریتی نیست اینکه یک برنامه با اختیارات ویژه و با ویژگی‌های متنوع نیازمند این است که رسیدگی خاصی داشته باشد.

ناظمی خاطرنشان کرد: برای مثال اگر رویکرد یک برنامه استفاده از چهره‌های خاص باشد و چهره محور باشد بعد از مدتی برنامه فروکش